

Analýza uplatnitelnosti absolventů s těžkým postižením na trhu práce

Specifická část

Moravskoslezský kraj

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Pedagogická
fakulta

Univerzita Palackého
v Olomouci

Seznam autorů:

PaedDr. Pavlína Baslerová, Ph.D.

prof. PaedDr. Mgr. Jan Michalík, Ph.D.

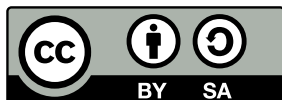
Mgr. Jaromír Maštalíř, Ph.D.

Mgr. Marcela Kirmanová

PhDr. Mgr. Irena Trčalová

Mgr. Jana Barvíková

Bc. Veronika Smoláková

Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons BY-SA (Uveďte původ – Zachovejte licenci).
Licenční podmínky najdete na adrese <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

OBSAH

Úvod	4	kapitola 4 SOCIÁLNÍ SLUŽBY V KRAJI PODÍLEJÍCÍ SE NA PODPOŘE OSOB S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	20
kapitola 1 ZÁKLADNÍ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE	5	4.1 Sociální rehabilitace	21
kapitola 2 OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V KRAJI	6	4.2 Sociálně aktivizační služby, sociálně terapeutické dílny	22
2.1 Počet osob s průkazem ZTP	7	4.3 Centra denních služeb (CDS), denní stacionáře (DS)	23
2.2 Počet osob s invalidním důchodem	8	4.4 TS, DOZP, CHB a PSB	24
2.3 Počet osob s příspěvkem na péči	9	4.5 Odlehčovací služby (ODLS), osobní asistence (OSA)	25
2.4 Počet žáků s podpůrným opatřením 4. a 5. stupně	10	4.6 NRZP a odborné sociální poradenství	26
kapitola 3 ŠKOLY A TŘÍDY ZŘÍZENÉ PRO ŽÁKY SE ZP V KRAJI	11	kapitola 5 AKTIVITY DALŠÍCH ORGANIZACÍ V KRAJI ZAMĚŘENÝCH NA PODPORU OSOB S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	27
3.1 Přehled škol regionálního školství	12	5.1 Neziskový sektor podílející se na podpoře osob s TP	28
3.2 Základní a střední školy samostatně zřízené pro žáky se ZP	13	5.2 Místní akční skupiny	29
3.3 Základní školy speciální a základní školy pro žáky s LMP	14	kapitola 6 PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI A KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ PRO OSOBY S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V KRAJI	30
3.4 Střední školy kategorie C: praktické školy	15	6.1 Úřady práce a Informační poradenská střediska	31
3.5 Střední školy kategorie E: učební obory	16	6.2 Sociální podniky	32
3.6 Střední školy kategorie H, L, M	17	6.3 Deset největších zaměstnavatelů v kraji.....	33
3.7 Speciálně pedagogická centra	18	Závěr	34
3.8 Pedagogicko-psychologické poradny	19		

ÚVOD

Specifická část Analýzy uplatnitelnosti absolventů s těžkým postižením na trhu práce monitoruje vzdělávací a pracovní příležitosti osob s těžkým postižením v Moravskoslezském kraji. Seznamuje současně čtenáře se systémem sociálních služeb, které těmto jedincům umožňují udržet adekvátní kvalitu života. Navazuje nejen na obecnou část Analýzy, ale také na další výstupy projektu Systémová podpora kariérového poradenství a tranzitních programů žáků se SVP v ČR, jehož realizátorem je Ústav speciálněpedagogických studií Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci:

- Rukověť kariérového poradce žáků se SVP – individuální plánování a tranzitní program a
- Rukověť kariérového poradce žáků se SVP – specifická část Moravskoslezský kraj.

„Obecná“ část Rukověti seznamuje uživatele zejména s principy a postupy tranzitního programu, který je zaměřen nejen na přechod ze světa vzdělávání do světa práce, ale i na přechod ze světa vzdělávání do prostředí (nejčastěji sociálních služeb), které umožňuje udržení či zvýšení kvality života i bez pracovního uplatnění. Specifická část Rukověti nabízí čtenáři seznam a podrobnější charakteristiku organizací participujících na vzdělávání, sociální podpoře a zaměstnanosti osob s těžkým postižením v Moravskoslezském kraji. Předkládaná specifická část Analýzy pak prostřednictvím geoinformačních map umísťuje dané organizace do prostředí Moravskoslezského kraje tak, aby byly pro uživatele co nejpřehlednější.

V první části Analýzy jsou krátce představeny základní demografické údaje Moravskoslezského kraje.

Druhá část obsahuje základní informace (data bez mapových podkladů) o sociální podpoře osob s těžkým zdravotním postižením, vedoucí k identifikaci jejich počtu: počet osob s průkazy TP, ZTP a ZTP/P, počty osob pobírajících invalidní důchody a příspěvek na péči. Současně je tam uvedeno číselné vyjádření počtu žáků základních škol v kraji, kterým jsou přiznána podpůrná opatření 4. a 5. stupně.

Třetí kapitola se věnuje školským institucím, které vzdělávají či poskytují poradenskou podporu osobám se závažným zdravotním postižením. Čtenář v ní nalezne přehled všech škol regionálního školství v kraji, základních škol vzdělávajících žáky s mentálním postižením, základních a středních škol zřízených podle § 16 odst. 9, praktických škol, učebních oborů kategorie E a dalších vzdělávacích oborů těch středních škol, které zároveň zřizují praktické školy či učební obory kategorie E.

Čtvrtá kapitola obsahuje grafické znázornění umístění těch sociálních služeb, které se podílejí na podpoře osob s těžkým postižením: služby sociální rehabilitace, sociálně terapeutické dílny, sociálně aktivizační služby a další instituce participující na podpoře této cílové skupiny.

Pátá kapitola je zaměřena na základní fakta týkající se neziskových organizací, popisuje jejich propojenost se sociálními službami a informuje o aktivitách MAP a MAS, které aktuálně síťují služby akterů podílejících se na podpoře osob se znevýhodněním.

Poslední část této Analýzy mapuje pracovní příležitosti dostupné osobám s těžkým postižením v kraji. Uvádí organizace na chráněném i otevřeném trhu práce.

Data uvedená v Analýze jsou aktuální k lednu 2022.

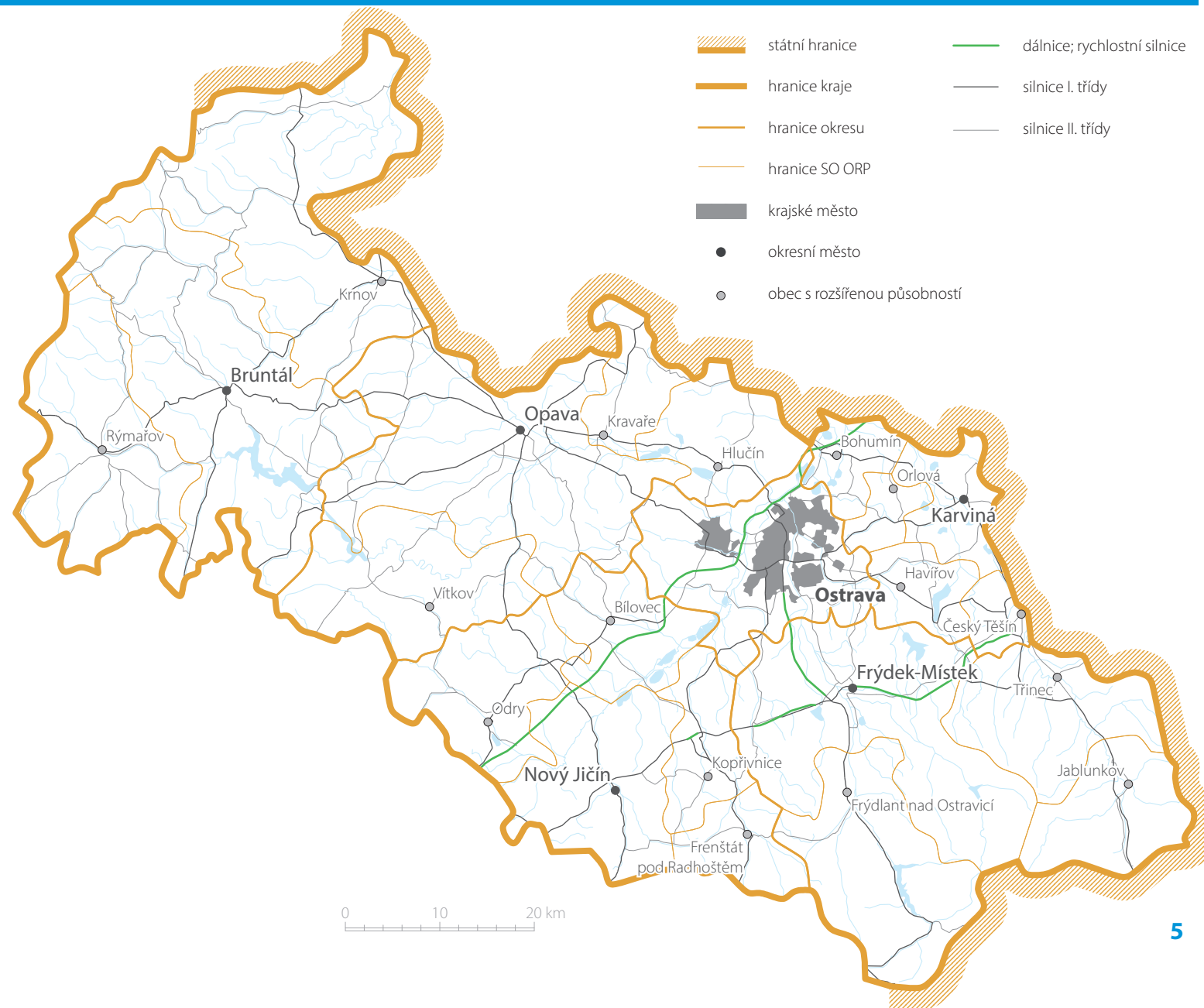
kapitola 1 ZÁKLADNÍ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Počet obyvatel kraje: 1 192 834

Rozloha kraje: 5 427 km²

Krajské město: Ostrava

Moravskoslezský kraj leží na severovýchodě České republiky. Polohu kraje dále určují sousedící kraje Olomoucký a Zlínský, Polsko a Slovensko. Rozlohou je na 6. místě mezi kraji v ČR. Dle počtu obyvatel je v rámci všech 14 krajů ČR na 4. místě. Na jeho území se nachází 6 okresů, 22 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a celkem 42 měst. Největším městem je Ostrava a pro zajímavost lze zmínit i bývalá okresní města Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město.

2.1 Počet osob s průkazem ZTP

2.2 Počet osob invalidním důchodem

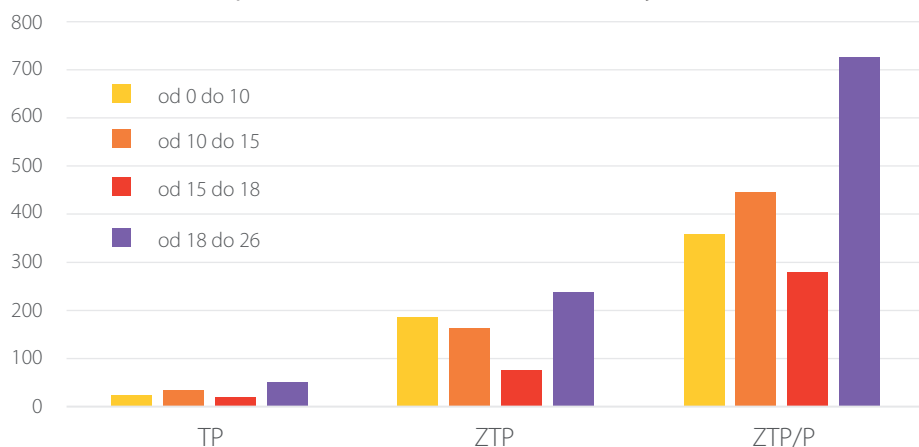
2.3 Počet osob s příspěvkem na péči

2.4 Počet žáků s podpůrným opatřením 4. a 5. stupně

2.1 POČET OSOB S PRŮKAZEM ZTP

Počet průkazů TP (těžce postižený) je ve všech věkových kategoriích velmi nízký. Je tomu tak ostatně ve všech krajích republiky. Do jejich počtu se zřejmě promítá minimální výše benefitu, která z tohoto stupně podpory vyplývá. Počet průkazů ZTP (zvláště těžce postižený) se vždy pohybuje kolem 100. Pouze ve věkové kategorii 15–18 let je jejich nominální počet přibližně poloviční, což však odpovídá délce tohoto věkového intervalu oproti věkovým intervalům ostatním. Největší počet průkazů ve všech věkových kategoriích je zaznamenán u průkazu ZTP/P (zvláště těžce postižený s průvodcem). Tento typ průkazu je spojen s nejvyšší úrovní benefitů. Právě souvislost s průvodcem je zásadní pro děti s těžkým postižením v nízkém a školním věku. V dospělosti tento typ průkazu koreluje s přiznaným invalidním důchodem. Nízký počet průkazů ZTP/P ve věkové kategorii 15–18 let souvisí s krátkou délkou tohoto intervalu.

Počet průkazů ZTP v Moravskoslezském kraji v roce 2020

Počet průkazů ZTP v krajích České republiky v roce 2020

	od 0 do 10			od 10 do 15			od 15 do 18			od 18 do 26		
	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P
Hlavní město Praha	38	180	318	31	140	291	14	58	169	52	191	355
Středočeský kraj	30	256	488	28	206	496	10	89	294	34	250	612
Jihočeský kraj	15	122	167	19	119	228	13	60	116	18	124	351
Plzeňský kraj	11	142	188	22	157	240	11	73	135	22	129	347
Karlovarský kraj	4	43	117	9	50	131	7	27	74	10	56	182
Ústecký kraj	34	208	384	41	203	462	18	114	273	39	270	620
Liberecký kraj	14	96	211	13	86	217	4	35	133	27	149	300
Královéhradecký kraj	12	173	178	13	142	211	5	59	128	17	163	358
Pardubický kraj	10	121	175	13	94	194	6	54	135	16	115	388
Kraj Vysočina	6	100	140	10	71	165	5	37	118	22	99	322
Jihomoravský kraj	37	313	434	43	232	412	16	96	247	49	266	639
Olomoucký kraj	13	134	206	8	100	209	9	45	131	18	112	366
Zlínský kraj	4	126	226	14	108	218	7	53	159	20	136	376
Moravskoslezský kraj	24	186	358	34	163	446	19	75	280	51	237	727

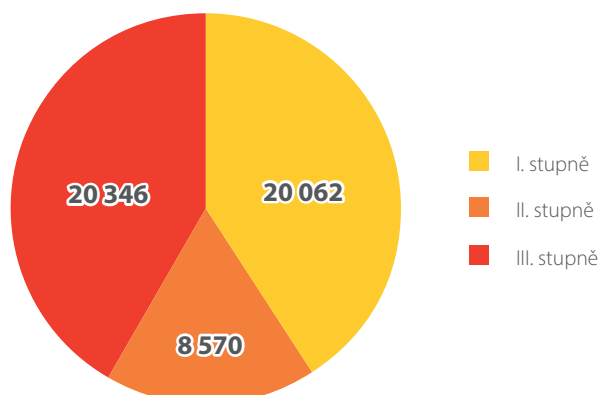
TP	Vyhrazené místo k sezení v dopravních prostředcích HD. Přednost při vyřizování úředních úkonů.
ZTP	Vyhrazené místo k sezení v dopravních prostředcích HD. Přednost při vyřizování úředních úkonů. Bezplatná doprava v MHD. 75% sleva při cestování vlakem a autobusem (mimo MHD). Možná sleva na kulturní a sportovní akce (záleží na pořadateli).
ZTP/P	Vyhrazené místo k sezení v dopravních prostředcích HD. Přednost při vyřizování úředních úkonů. Bezplatná doprava v MHD. 75% sleva při cestování vlakem a autobusem (mimo MHD). Možná sleva na kulturní a sportovní akce (záleží na pořadateli). Bezplatné využití veřejné hromadné dopravy pro průvodce. Bezplatná přeprava vodícího psa.

2.2 POČET OSOB S INVALIDNÍM DŮCHODEM

Nejvyšší počet osob s invalidním důchodem je v kategorii III. stupně (více než 20 000 osob). V porovnání s Jihomoravským krajem, který je počtem obyvatel srovnatelný s krajem Moravskoslezským, četnost osob v III. stupni invalidity převyšuje zhruba o 1 000. Druhá nejvyšší četnost osob s invalidním důchodem je v I. stupni (20 062 osob), nejméně osob spadá do II. stupně invalidity (8 570 osob).

Invalidní důchod 1. st.	Invalidita 1. stupně Pokles pracovní schopnosti o 35 % až 49 %.
Invalidní důchod 2. st.	Invalidita 2. stupně Pokles pracovní schopnosti o 50 % až 69 %.
Invalidní důchod 3. st.	Invalidita 3. stupně Pokles pracovní schopnosti nejméně o 70 %.

Počet osob s ID v Moravskoslezském kraji v roce 2020

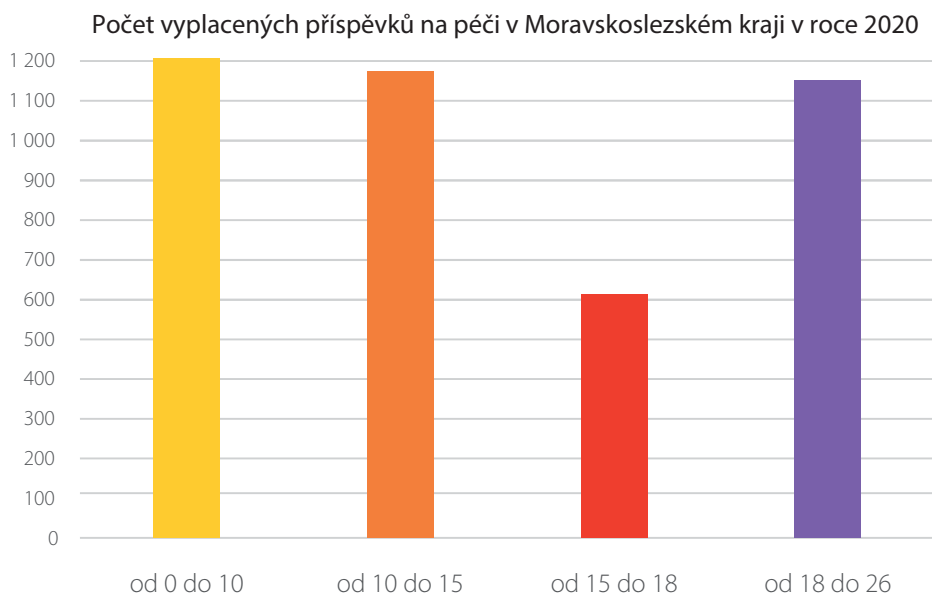

Počet osob s ID podle stupně v krajích České republiky v roce 2020

	I. stupně	II. stupně	III. stupně
Hlavní město Praha	10 454	6 048	13 295
Středočeský kraj	19 721	8 424	18 725
Jihočeský kraj	11 918	4 548	9 266
Plzeňský kraj	9 346	5 239	10 844
Karlovarský kraj	3 999	1 968	4 580
Ústecký kraj	18 265	7 629	15 384
Liberecký kraj	7 677	3 453	7 789
Královéhradecký kraj	8 575	4 086	9 908
Pardubický kraj	9 352	4 129	8 968
Kraj Vysočina	8 840	4 092	8 766
Jihomoravský kraj	24 696	10 476	19 369
Olomoucký kraj	9 907	3 850	9 713
Zlínský kraj	10 222	4 114	11 026
Moravskoslezský kraj	20 062	8 570	20 346

2.3 POČET OSOB S PŘÍSPĚVKEM NA PÉČI

Počet vyplacených příspěvků na péči v Moravskoslezském kraji do 18 let věku je celkem 2 993, což lze komparovat s Jihomoravským krajem, který má přibližně stejný počet obyvatel. V Jihomoravském kraji bylo v roce 2020 vyplaceno 3 750 příspěvků na péči osobám do 18 let věku. Četnost vyplácení příspěvku na péči do 18 let věku se v obou krajích liší o 757 příspěvků. V kategorii nad 18 let (18–26 let) bylo v roce 2020 vyplaceno v Moravskoslezském kraji 1 152 příspěvků na péči a v Jihomoravském kraji 1 070. Je nutné upozornit na fakt, že částky pobíraného příspěvku na péči do 18 let věku a nad 18 let věku jsou rozdílné. Nárok na příspěvek na péči má však osoba starší 1 roku. Děti do 1 roku se tudíž do dané kategorie nepočítají, i když je věkový rozptyl vymezen 0–10 let.

Počet vyplacených příspěvků na péči v České republice v roce 2020

	od 0 do 10	od 10 do 15	od 15 do 18	od 18 do 26
Hlavní město Praha	1 298	1 012	429	677
Středočeský kraj	1 797	1 511	684	1 000
Jihočeský kraj	697	763	334	575
Plzeňský kraj	761	840	353	561
Karlovarský kraj	361	400	172	297
Ústecký kraj	1 293	1 385	639	1 058
Liberecký kraj	670	584	263	477
Královéhradecký kraj	837	707	343	620
Pardubický kraj	744	700	300	576
Kraj Vysočina	575	521	247	489
Jihomoravský kraj	1 653	1 414	683	1 070
Olomoucký kraj	772	670	341	576
Zlínský kraj	668	646	316	565
Moravskoslezský kraj	1 206	1 174	613	1 152

Stupeň závislosti	Osoby do 18 let	Osoby od 18 let
I. lehká závislost	3 300 Kč	880 Kč
II. středně těžká závislost	6 600 Kč	4 400 Kč
III. těžká závislost	13 900 Kč	12 800 Kč
IV. úplná závislost	19 200 Kč	19 200 Kč

2.4 POČET ŽÁKŮ S PODPŮRNÝM OPATŘENÍM 4. A 5. STUPNĚ

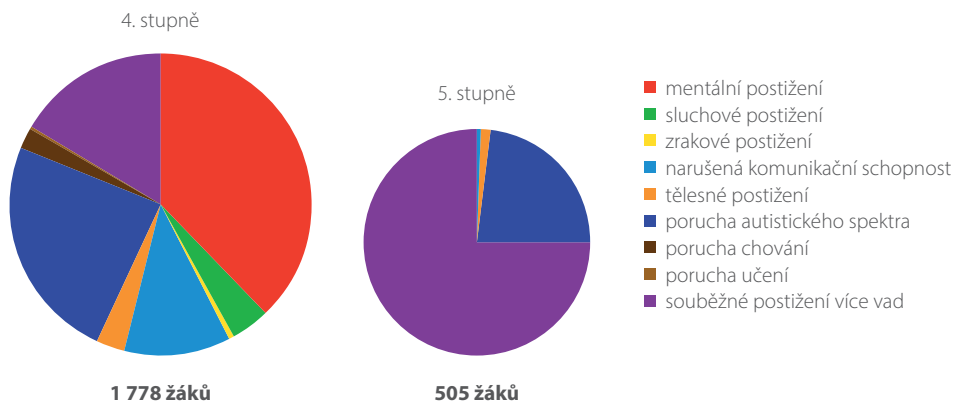
Mezi žáky s těžkým postižením jsou zařazováni především žáci s potřebou podpůrných opatření 4. a 5. stupně. Odborná literatura pojem těžké postižení nevysvětluje jednotně. Pro potřebu této Analýzy jsme čerpali ze statistického výkaznictví škol a uvádíme počty žáků, kteří jsou ve statistických výkazech MŠMT uvedeni jako příjemci PO 4. a 5. stupně.

Struktura postižení žáků s potřebou PO 4. stupně je zcela odlišná než v jiných krajích. V jiných krajích ve 4. stupni PO výrazně dominují žáci se souběžným postižením více vadami, v Moravskoslezském kraji zauímají tito žáci až 3. místo: jejich počet osciluje kolem 16 %.

Počet žáků ve 4. a 5. stupni PO podle postižení v České republice v roce 2020

	4. stupeň									5. stupeň							
	MP	SP	ZP	NKS	TP	PAS	CHOV	UC	SPVV	SP	ZP	NKS	TP	PAS	CHOV	UC	SPVV
Hlavní město Praha	112	63	33	55	15	84	26	9	480	0	0	1	6	6	1	0	210
Středočeský kraj	159	5	5	16	18	53	25	3	588	0	0	0	4	8	0	0	176
Jihočeský kraj	159	18	2	5	8	72	6	2	129	0	0	0	5	9	0	0	103
Plzeňský kraj	146	19	8	15	21	18	8	0	350	0	0	0	2	0	0	0	99
Karlovarský kraj	57	10	3	15	3	3	8	25	193	0	0	0	0	0	0	0	65
Ústecký kraj	263	4	13	40	17	42	10	3	449	1	0	0	0	8	0	0	271
Liberecký kraj	66	17	1	21	2	62	11	2	180	0	1	0	2	15	0	0	79
Královéhradecký kraj	159	12	5	43	11	97	8	1	371	0	0	0	2	1	1	0	60
Pardubický kraj	135	6	4	28	11	32	21	3	243	1	0	1	2	1	0	0	99
Kraj Vysočina	110	6	3	8	2	11	0	0	197	0	0	0	0	1	0	0	81
Jihomoravský kraj	140	23	10	24	47	359	13	1	311	1	1	0	1	51	0	0	155
Olomoucký kraj	84	27	7	23	10	8	8	3	310	1	0	0	0	0	0	0	105
Zlínský kraj	140	23	4	28	8	16	2	1	232	0	0	0	2	0	0	0	121
Moravskoslezský kraj	672	76	11	201	53	434	39	1	291	0	0	4	6	117	0	0	378

Počet žáků ve 4. a 5. stupni PO podle postižení v Moravskoslezském kraji v roce 2020

Nejpočetnější skupinou v tomto stupni podpory jsou žáci s mentálním postižením (cca 38 %) a žáci s PAS (cca 24 %). Další poměrně početnou skupinou žáků s potřebou podpory ve 4. stupni jsou žáci s těžkým sluchovým postižením. V 5. stupni podpory má cca 75 % žáků má diagnostikováno souběžné postižení více vadami a 23 % žáků PAS. V procentuálním vyjádření počtu žáků s PAS vidíme opět výrazný rozdíl mezi situací v Moravskoslezském kraji a ostatních částech republiky. Nejpravděpodobnějším vysvětlením bude odlišná metodika v určování souběžného postižení více vadami a jinak vnímaná závažnost dopadů PAS do vzdělávání.

kapitola 3 **ŠKOLY A TŘÍDY ZŘÍZENÉ PRO ŽÁKY SE ZP V KRAJI**

3.1 Přehled škol regionálního školství

3.2 Základní a střední školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením

3.3 Základní školy speciální a základní školy pro žáky s lehkým mentálním postižením

3.4 Střední školy kategorie C: praktické školy

3.5 Střední školy kategorie E: učební obory

3.6 Střední školy kategorie H, L, M

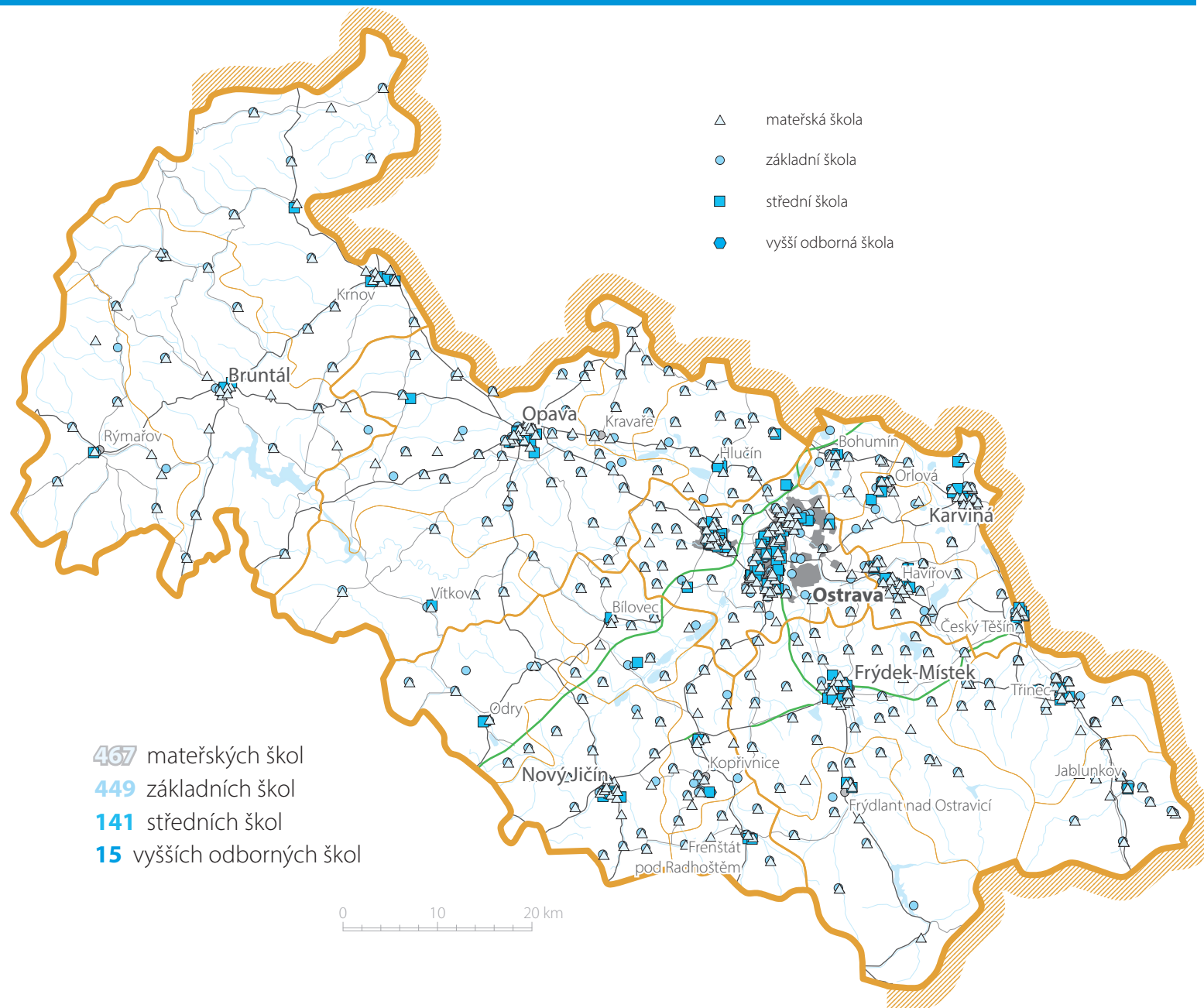
3.7 Speciálně pedagogická centra

3.8 Pedagogicko-psychologické poradny

3.1 PŘEHLED ŠKOL REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ

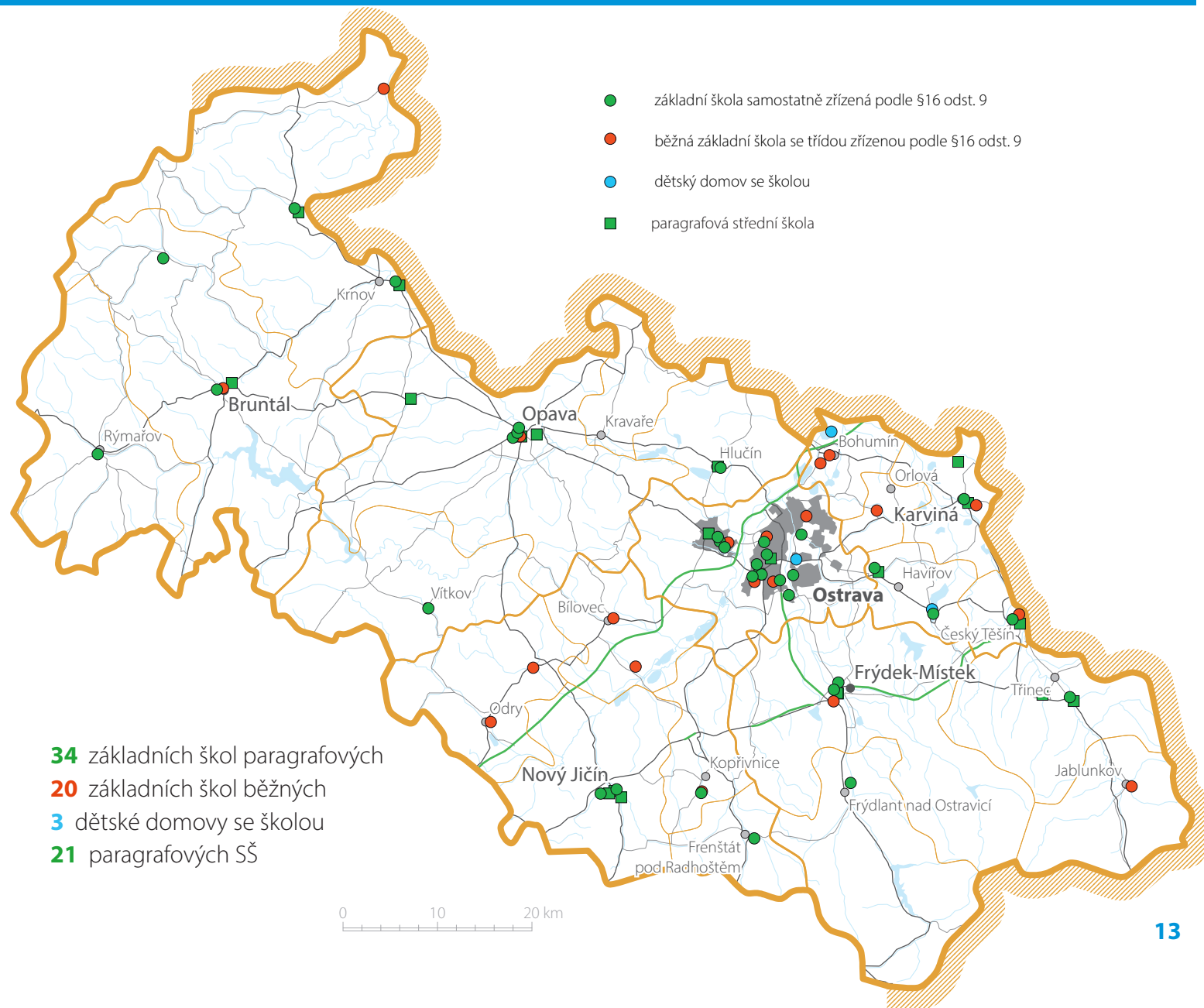
Rozmístění mateřských a základních škol, které zřizují jednotlivé obce, je rovnoměrné a koresponduje s hustotou osídlení v kraji. Logicky nejhustější je síť mateřských škol. Nízkou koncentraci škol vykazuje západ a východ kraje, jde však o horské oblasti s nízkou hustotou osídlení.

Střední školy se přirozeně koncentrují v jednotlivých městech kraje. V každém z okresů je několik gymnázií, v kraji je zastoupena obvyklá nabídka středních škol (střední školy zdravotnické, obchodní, hotelové, zemědělské, technické...). Nadregionální působnost mají zejména Janáčkova konzervatoř v Ostravě, Církevní konzervatoř Německého řádu v Opavě a Střední umělecká škola varhanářská v Krnově. Součástí 15 středních škol jsou vyšší odborné školy poskytující možnost získat absolventům vyšší stupeň kvalifikace v oboru, pro který je střední škola zřízena.

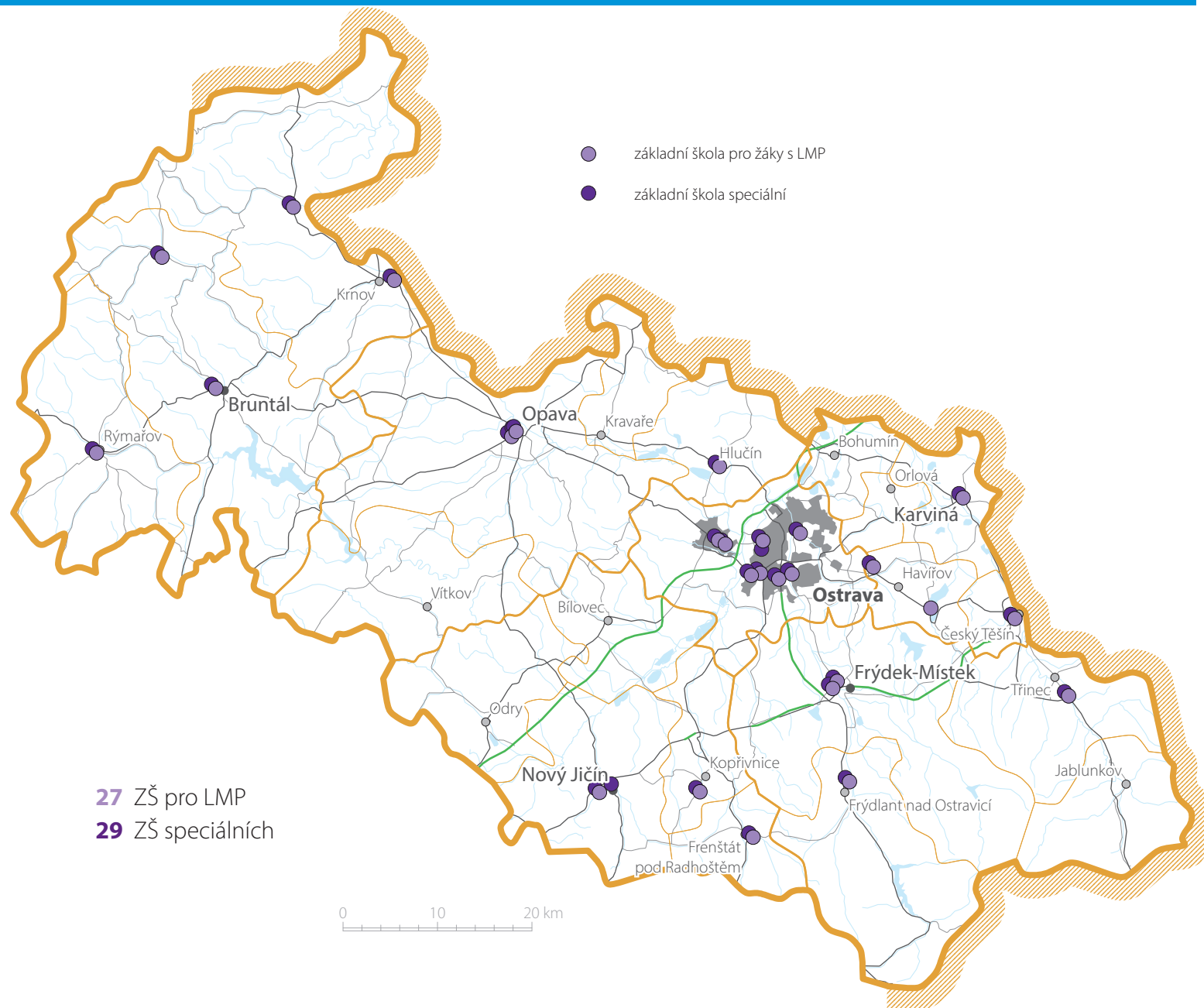
3.2 ZŠ A SŠ SAMOSTATNĚ ZŘÍZENÉ PRO ŽÁKY SE ZP

Na území Moravskoslezského kraje se základní a střední školy zřízené dle § 16 odst. 9 koncentrují zejména ve východní polovině kraje, školy jsou zastoupeny v každém okresním městě. V kraji je 20 běžných škol, které mají zřízeny paragrafové třídy, což je ve srovnání s jinými kraji vysoký počet. V kraji jsou 2 dětské domovy se školou, 2 diagnostické ústavy a 1 středisko výchovné péče. Základní školy zřízené dle § 16 odst. 9 jsou určeny pro žáky s mentálním postižením, ale v Ostravě se nachází i ZŠ pro žáky s poruchami učení a ADHD, MŠ a ZŠ pro sluchově postižené či ZŠ logopedická. Paragrafové střední školy v kraji jsou zaměřené na vzdělávání žáků s mentálním postižením – jedná se o praktické školy a odborná učiliště kategorie E. Součástí jedné SŠ je mimo jiné i SVP a výchovný ústav.

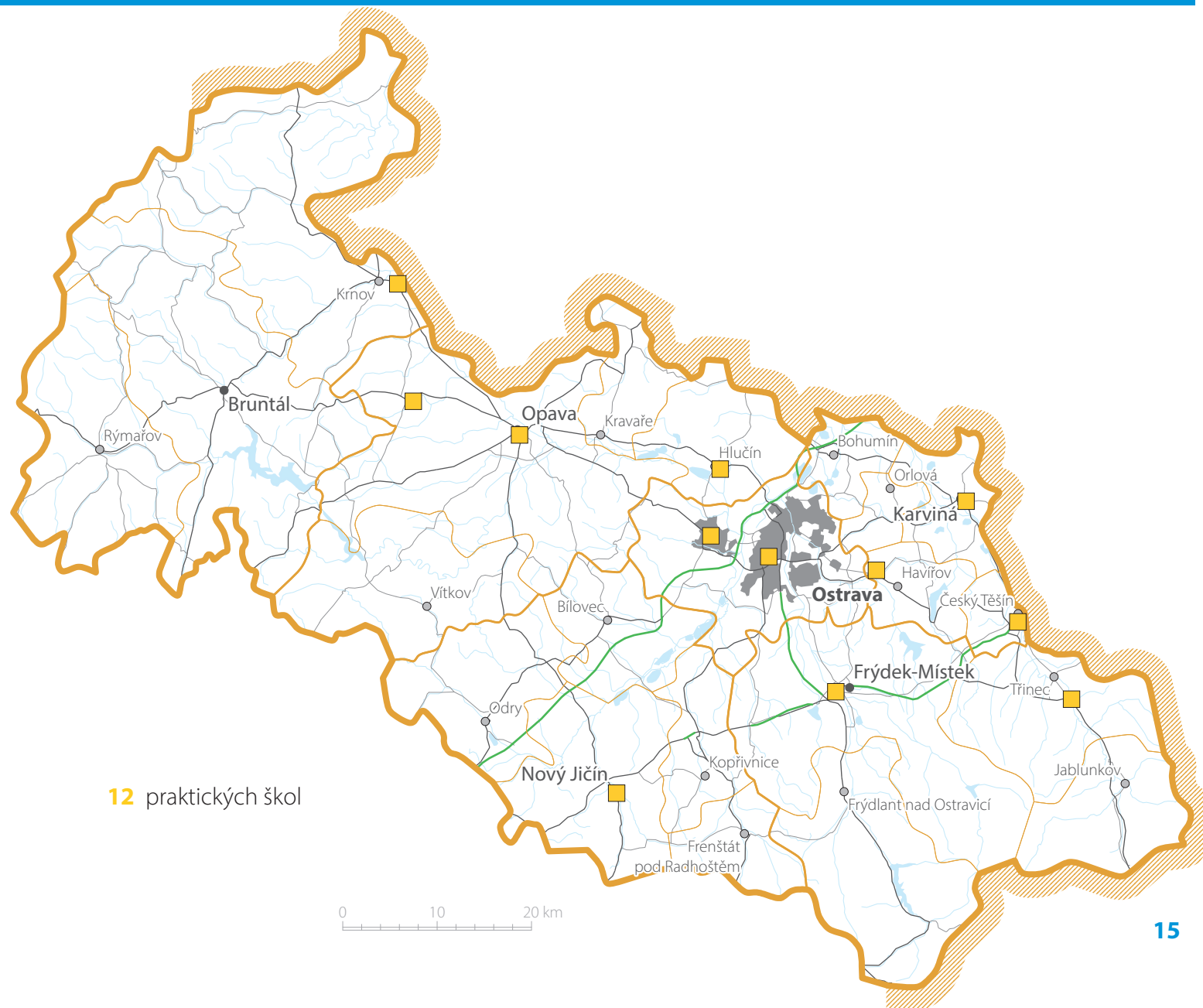
3.3 ZŠ SPECIÁLNÍ A ZŠ PRO ŽÁKY S LMP

Základní školy pro žáky s lehkým mentálním postižením a základní školy speciální jsou v kraji zastoupeny v počtu 27 ZŠ pro LMP a 29 ZŠ speciálních. Tyto školy se rovněž koncentrují spíše ve východní polovině kraje. Často jsou oba typy škol součástí jednoho subjektu – v Moravskoslezském kraji se jedná o 27 škol. Nejvíce je tato kategorie speciálního školství zastoupena v Ostravě, kde se nachází 12 paragrafových ZŠ. Tyto školy se nenacházejí v Kravařích, Bílovci, Vítkově, Odrách a v Jablunkově. Na jihozápadě kraje není žádná paragrafová ZŠ – zde je přístupnost ke vzdělání pro žáky s mentálním postižením nedostatečná. Ubytování na internátě přitom nabízejí jen 2 školy v Ostravě a 1 škola v Opavě.

3.4 STŘEDNÍ ŠKOLY KATEGORIE C: PRAKTICKÉ ŠKOLY

Situace týkající se praktických škol v Moravskoslezském kraji je v rámci početního zastoupení i dostupnosti horší, než je tomu u ZŠ paraagrafových. V celém kraji se nachází 12 praktických škol. Praktické školy chybí na západě a jihozápadě kraje. Tyto školy nejsou zastoupeny v Kravařích, Bílovci, Vítkově, Odrách, Bohumíně, Orlově, Havířově, Jablunkově, Kopřivnici, Frýdlantu nad Ostravicí, Bruntále a v Rýmařově. Lze tvrdit, že dojezdová vzdálenost do těchto škol je okolo 50 km. Dojíždění ale ztěžuje celkovou situaci, která pak může být náročná jak finančně, tak i časově. Výhodou proto může být internát či domov mládeže. Ty jsou součástí praktických škol ve Velkých Heralticích a Ostravě-Porubě.

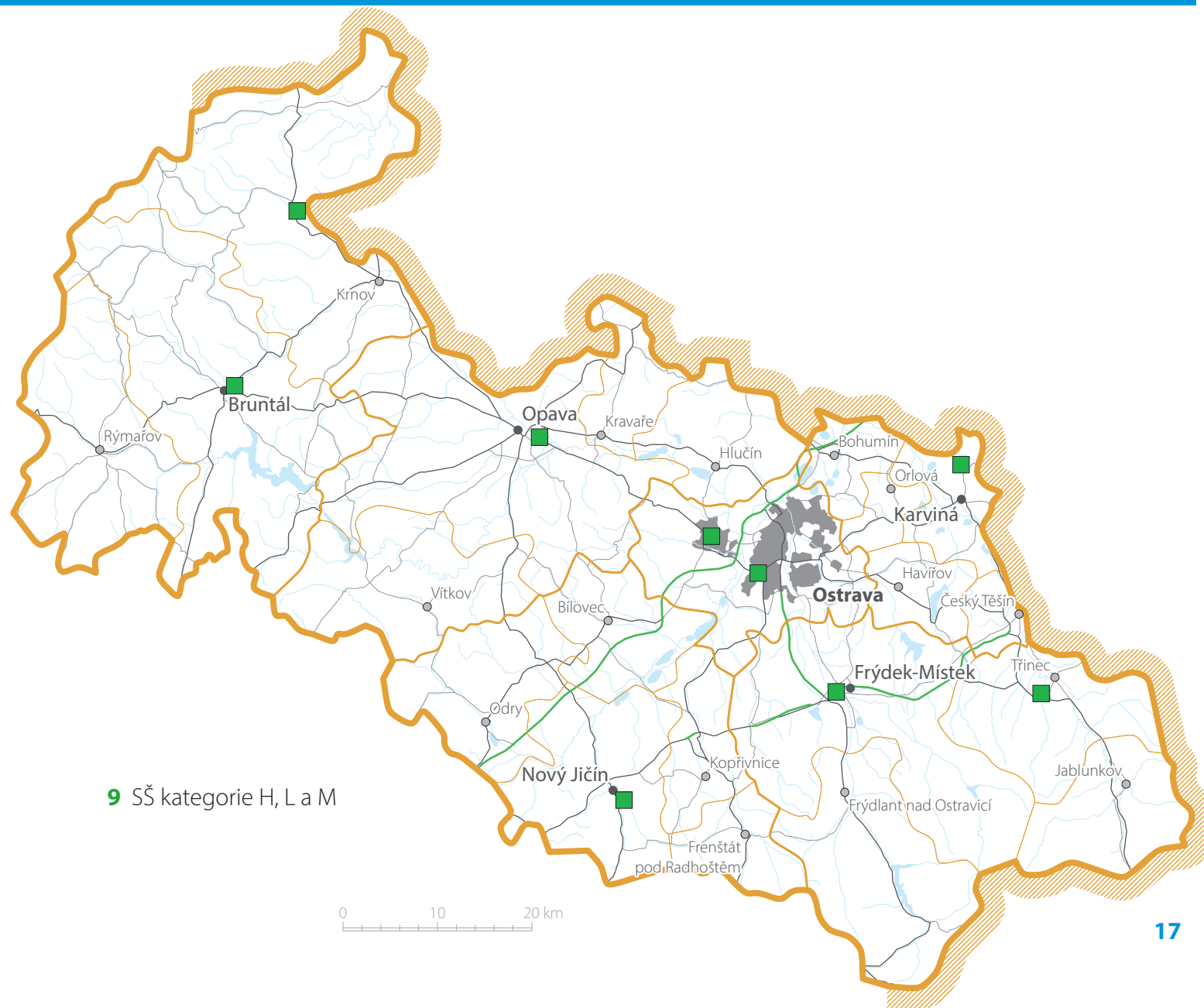
3.5 STŘEDNÍ ŠKOLY KATEGORIE E: UČEBNÍ OBORY

Moravskoslezský kraj nabízí žákům s mentálním postižením učební obory kategorie E v rámci 13 škol. Takové školy zcela chybí v Krnově, Rýmařově, Vítkově, Bílovci, Odrách, Kravařích, Kopřivnici, Frenštátu pod Radhoštěm, Frýdlantu nad Ostravicí, Jablunkově, Havířově, Českém Těšíně, Orlově a v Bohumíně. Tyto školy se opět nenacházejí zejména na jihozápadě kraje. Dojezdová vzdálenost do škol je okolo 40 km. Učební obory kategorie E nejsou žákům s mentálním postižením nabízeny v tak hojně míře, v kraji se zvyšuje mobilita žáků, a proto jsou výhodou domovy mládeže či internáty. Internát je zřízen při SŠ ve Velkých Heralticích, domovy mládeže pak při SŠ v Novém Jičíně, Ostravě, Třinci a v Opavě.

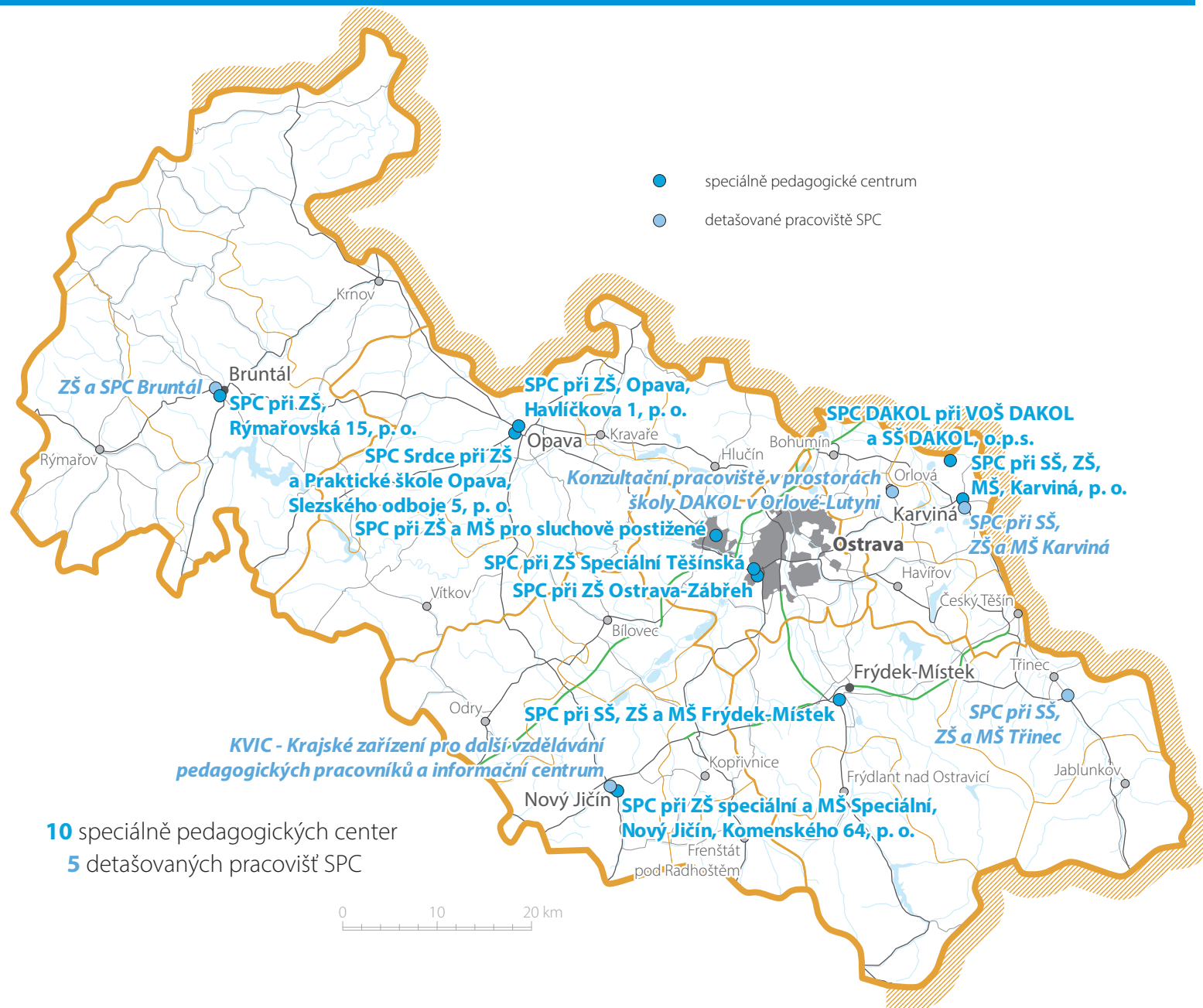
3.6 STŘEDNÍ ŠKOLY KATEGORIE H, L, M

Moravskoslezský kraj nabízí žákům s mentálním postižením studijní obory kategorie H, L a M v rámci 9 škol. Jedná se o školy, které primárně nabízejí učební obory kategorie E a zároveň i studijní obory kategorie H, L a M. Nacházejí se ve městech Opava, Bruntál, Ostrava, Frýdek Místek, Nový Jičín, Město Albrechtice, Petrovice u Karviné a Třinec-Kanada. Tyto školy opět zcela chybí na jihu západě kraje. Dojezdová vzdálenost je okolo 50 km. V kraji se zvyšuje nutnost vyšší mobility žáků, a proto jsou velkou výhodou domovy mládeže či internáty. Internát není součástí žádné ze zmiňovaných škol a domovy mládeže jsou zřízeny na SŠ v Třinci, Ostravě a v Opavě.

3.7 SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ CENTRA

Podobná situace je pak v rámci zasíťování SPC. Tato školská poradenská zařízení jsou v kraji zastoupena 10x, hlavní pracoviště mají v souhrnu 5 detašovaných pracovišť. Nejvíce SPC se nachází v Ostravě (3) a v Opavě (3), přičemž SPC při ZŠ Ostrava-Zábřeh má ještě další 4 detašovaná pracoviště – v Karviné, Novém Jičíně, Bruntále a v Třinci. Další SPC se nacházejí v Bruntále, Frýdku-Místku, Novém Jičíně, Karviné a v Petrovicích u Karviné (toto pracoviště má ještě detašované pracoviště v Orlové). SPC v kraji jsou zaměřena na všechny druhy postižení, včetně kombinovaného. Ve Frýdku-Místku se nachází i detašované pracoviště SPC při MŠ, ZŠ, SŠ pro sluchově postižené ve Valašském Meziříčí, a je tudíž v gesci Zlínského kraje.

3.8 PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ PORADNY

Moravskoslezský kraj nabízí v rámci PPP klientům 6 pracovišť s celkem 12 detašovanými pracovišti. Jednotlivá pracoviště se nacházejí v každém bývalém okresním městě. Celkově je koncentrace PPP mnohem nižší v západní polovině kraje. Poradny se nenacházejí v Rýmařově, Odřích, Kravařích, Frenštátě pod Radhoštěm, Frýdlantě nad Ostravicí, Jablunkově, Havířově. I přesto je však celková dostupnost PPP v Moravskoslezském kraji velice dobrá.

kapitola 4 **SOCIÁLNÍ SLUŽBY V KRAJI PODÍLEJÍCÍ SE NA PODPOŘE OSOB S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM**

4.1 Sociální rehabilitace (SR)

4.2 Sociálně aktivizační služby (SAS), sociálně terapeutické dílny (STD)

4.3 Centra denních služeb (CDS), denní stacionáře (DS)

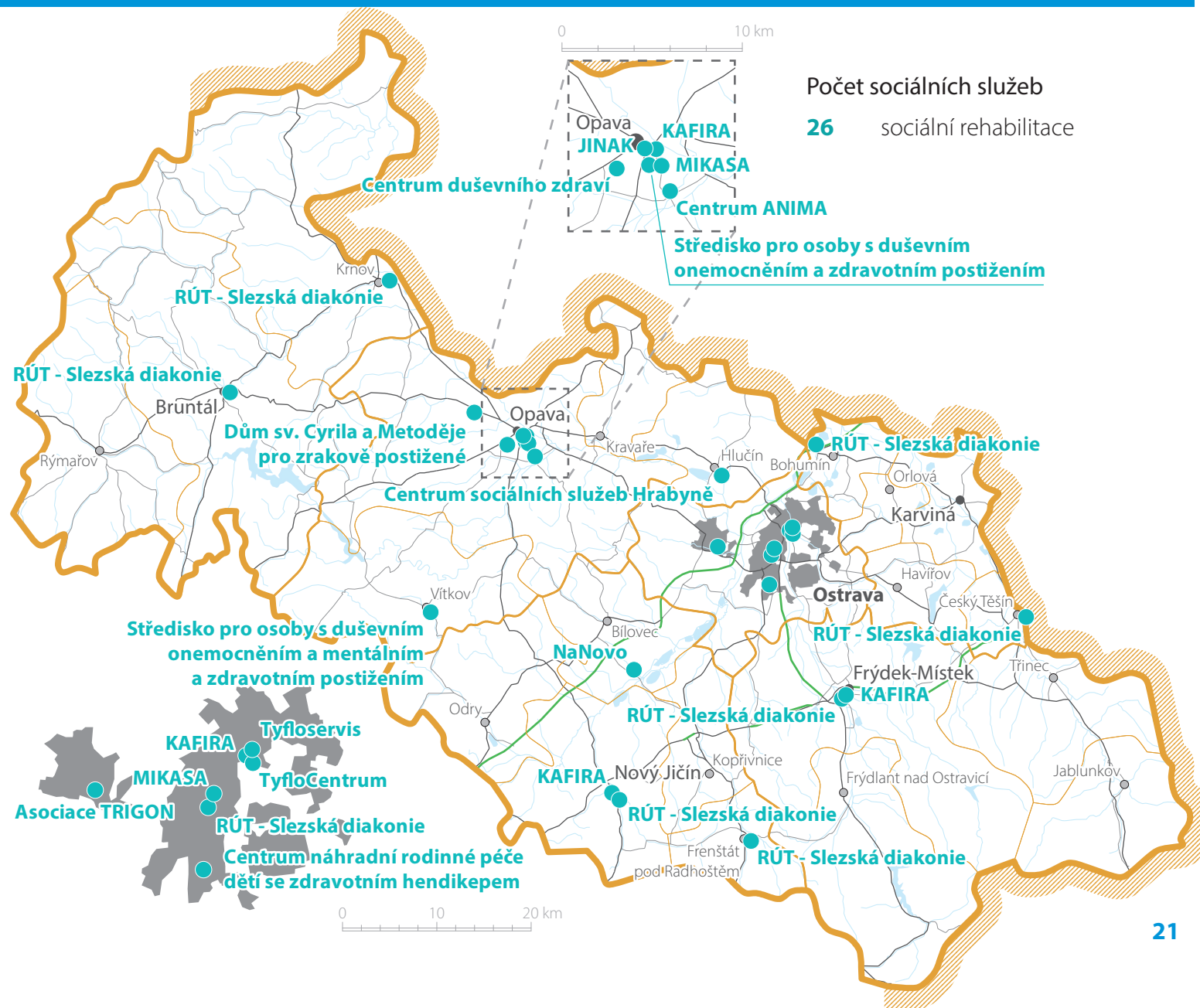
4.4 Domovy pro lidi se zdravotním postižením (DOZP), chráněná bydlení (CHB), podpora samostatného bydlení (PSB)

4.5 Odlehčovací služby (ODLS), osobní asistence (OSA)

4.6 Národní rada pro zdravotně postižené (NRZP) a odborné sociální poradenství

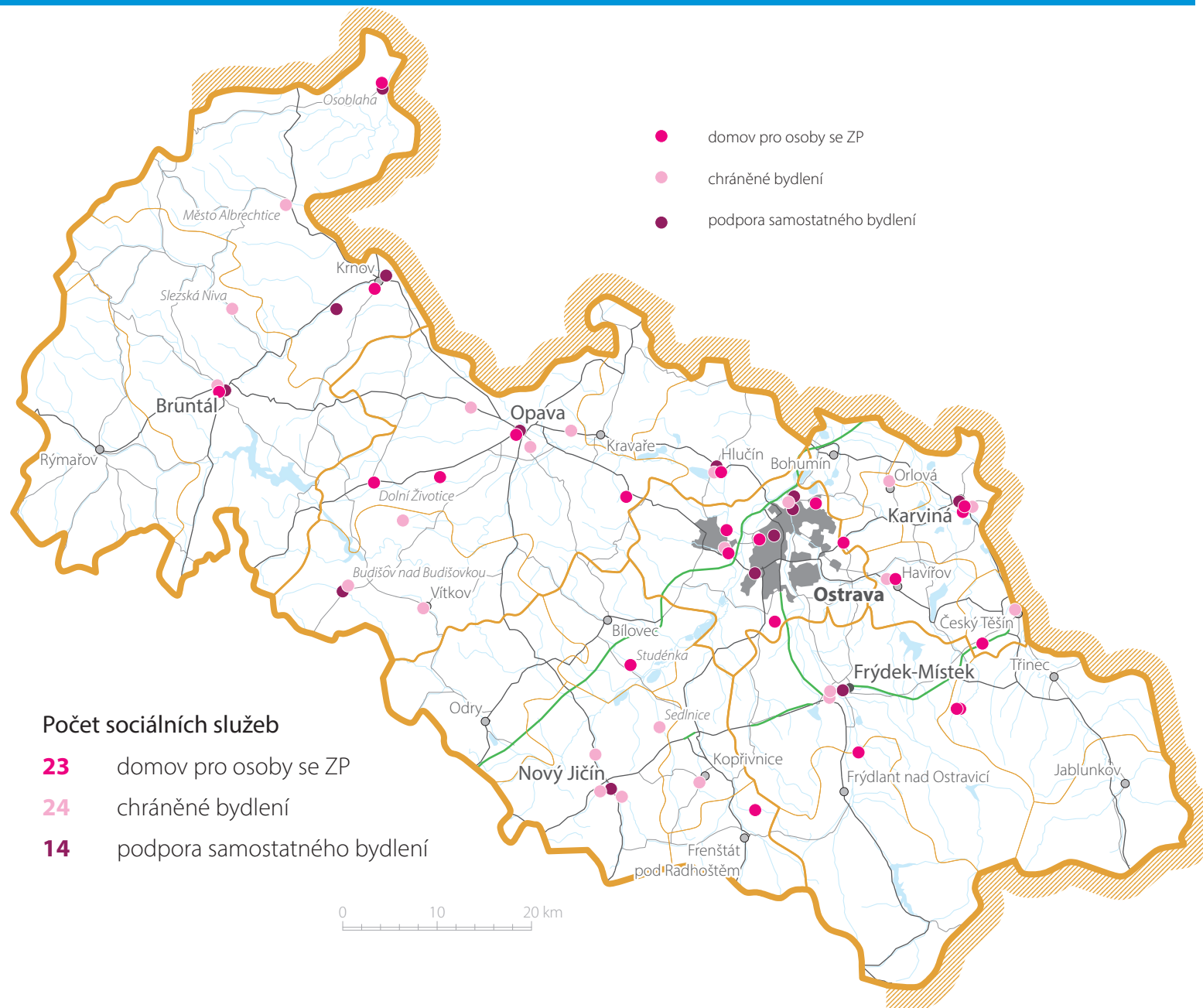
4.1 SOCIÁLNÍ REHABILITACE

V Moravskoslezském kraji se nachází celkem 26 SR, které spravuje 13 různých poskytovatelů. Celkem 7 SR má ve správě Slezská diakonie (RÚT – Bohumín, Bruntál, Český Těšín, Frýdek-Místek, Krnov, Nový Jičín, Ostrava). Organizace KAFIRA o.p.s. má registrované 4 SR (Frýdek-Místek, Nový Jičín, Opava a Ostrava), následuje organizace MIKASA se 2 SR. Jak je patrné, tyto služby se výrazně soustřeďují v Ostravě a okolí. Výrazné zastoupení SR lze vidět i v Opavě a okolí. Na jihovýchodě kraje jsou SR, jak již bylo zmíněno, v Novém Jičíně a ve Frenštátě pod Radhoštěm. Východní část kraje je vyjma Českého Těšína a Frýdku-Místku poměrně nepokryta. SR zde chybí v Třinci, Frýdlantu nad Ostravicí nebo v Jablunkově. Na jihu a ve střední části kraje je bez SR město Kopřivnice, Odry či Bílovec. V západní části kraje je SR zastoupena minimálně – SR je pouze v Krnově a v Bruntále. SR chybí v Rýmařově, kde se nelze ani spoléhat na možnosti sousedního kraje – Šumperk (39 km). Nejbližší dostupný je až Bruntál (19 km).

4.4 DOZP, CHB a PSB

Pobytové sociální služby jsou v kraji zastoupeny celkem 61x. Z hlediska typů těchto služeb mírně převažují CHB (24) nad DOZP (23), PSB (14) a TS (0). Vysoký počet CHB v kraji je výsledkem procesu transformace pobytových soc. služeb (např. Domov NaNovo, p.o. či Čtyřlístek – centrum pro osoby se ZP, p.o.). Četné zastoupení je v Ostravě a okolí (Hlučín, Orlová, Karviná, Havířov), východně pak např. Český Těšín, Frýdek-Místek, Komorní Lhotka či Frýdlant nad Ostravicí. Třinec ani Jablunkov tyto pobytové sociální služby nenabízí. Další seskupení je ve městech Kopřivnice, Nový Jičín a v blízkém okolí. Směrem na západ a severozápad pak Vítkov, Budišov nad Budišovkou, Dolní Životice a Opava. V západní části kraje vybrané pobytové sociální služby nabízí Bruntál, Krnov a jeho okolí, v severozápadním cípu kraje pak Slezská Niva, Město Albrechtice a Osoblaha. Z mapy je patrné, že v kraji není registrovaný žádný týdenní stacionář, který by se v rámci cílové skupiny zaměřoval na osoby se ZP v produktivním věku.

4.5 ODLEHČOVACÍ SLUŽBY A OSOBNÍ ASISTENCE

V kraji se nachází celkem 36 registrovaných služeb nabízejících sociální služby pro danou cílovou skupinu terénní formou, tj. podpora je poskytována v přirozeném sociálním prostředí daného jedince (OSA), případě ambulantní či terénní formou (ODSL). Tyto služby jsou v kraji zastoupeny již tradičně v Ostravě a blízkém okolí. Ve východní části pak v Českém Těšíně, Třinci a Jablunkově. Dále ve Frýdku-Místku, Frenštátě pod Radhoštěm a v Novém Jičíně. Služby chybí v Kopřivnici či Frýdlantu nad Ostravicí. Žádnou z těchto důležitých služeb nenabízí celá střední část kraje. V okolí Opavy se nacházejí pouze 2 služby, v západní části kraje je pouze OSA a ODSL v Bruntále. Celkově jsou tyto služby nabízeny v kraji velmi nerovnoměrně, a jak je patrné, v některých částech chybí zcela.

kapitola 5 **AKTIVITY DALŠÍCH ORGANIZACÍ V KRAJI ZAMĚŘENÝCH NA PODPORU OSOB S TĚŽKÝM ZP**

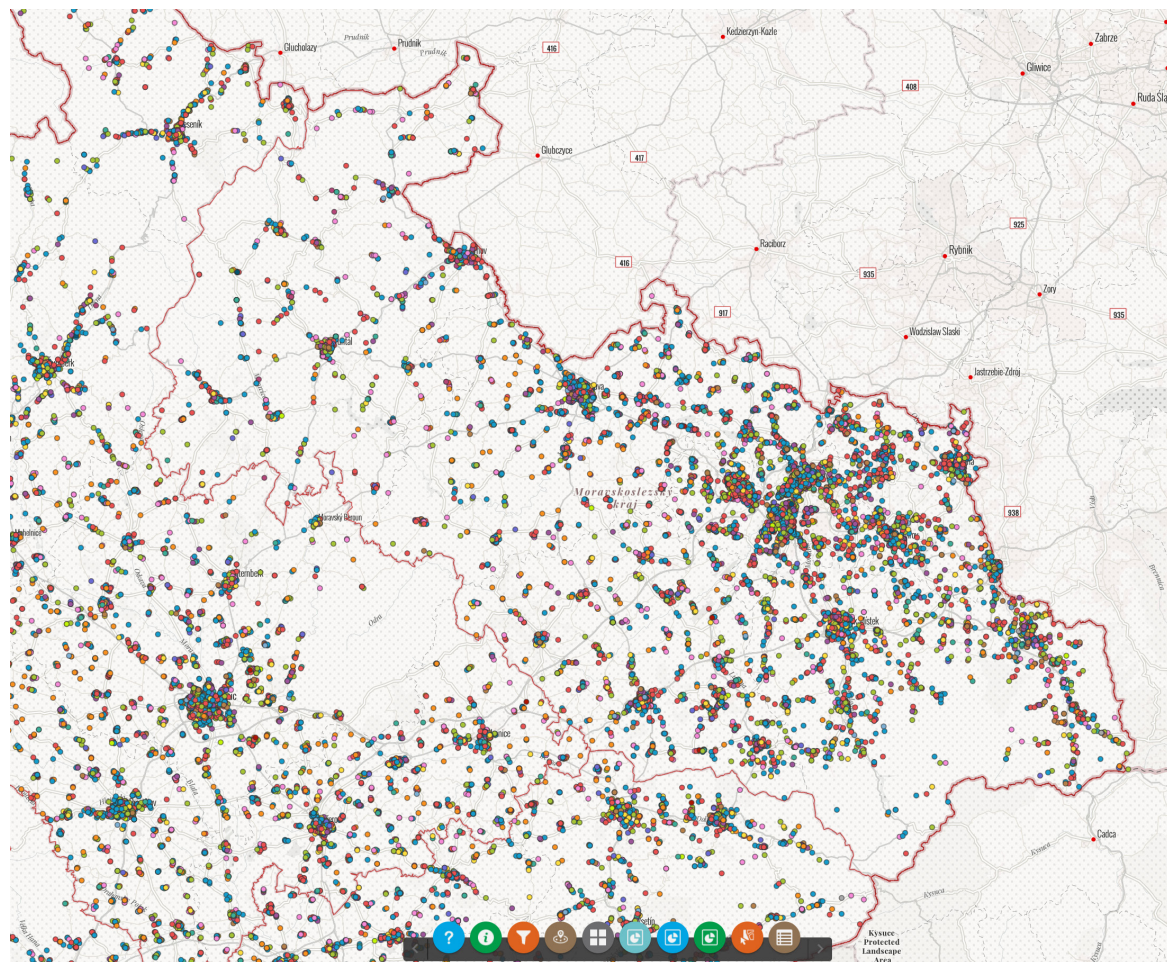
5.1 Neziskový sektor podílející se na podpoře osob s těžkým zdravotním postižením (TP)

5.2 Místní akční skupiny (MAS)

5.1 NEZISKOVÝ SEKTOR PODÍLEJÍCÍ SE NA PODPOŘE OSOB S TP

V Moravskoslezském kraji se nachází cca 10 500 nestátních neziskových organizací, což je ve srovnání s podobně velkým Olomouckým krajem až o 3 500 více. Situace je dána hustotou obyvatel, která je v Moravskoslezském kraji o polovinu vyšší než v sousedním Olomouckém kraji. Nejčastějším zaměřením NNO v kraji je zájmová činnost (cca 2 590 organizací). Druhou nejpočetnější skupinu tvoří sportovní organizace (největší hustota je ve východní polovině kraje ve velkých městech, zejména v Ostravě, Opavě, Frýdku-Místku, Karvině, Havířově a v Českém Těšíně). NNO poskytující sociální služby (110 subjektů) najdeme spíše v severnějších částech kraje, od Opavy přes Ostravu, Havířov, Karvinou, Frýdek-Místek až po Český Těšín. Až 940 organizací spadá do oblasti vzdělávání, 450 organizací má náboženské a církevní zaměření. Významným poskytovatelem komplexních služeb pro žáky a absolventy s TP v kraji je Slezská diakonie.

Vzhledem k tomu, že v Ostravě žije čtvrtina z celkového počtu obyvatel kraje, je logické, že zde bude největší koncentrace veškerých služeb. Jsou značné regionální rozdíly – Bruntálsko (oblast Jeseníků) je málo obydlené. Absenci NNO nalezneme i v oblasti Moravskoslezských Beskyd.

<https://muni.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=0d587bc3e7f646d78bb4389c332db1fd>

5.2 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY

Na území Moravskoslezského kraje působí 12 místních akčních skupin (MAS), které s využitím tematicky zaměřených operačních programů (z grantů EU) a z finančních prostředků poskytnutých Moravskoslezským krajem podporují rozvoj vzdělávání, zaměstnanosti, podnikání, sociálních služeb, rozvoj regionu a venkova, zemědělství a cestovního ruchu. Cílem MAS je zlepšit kvalitu života v regionu, reagují na potřeby lokálních komunit a připravují střednědobý plán rozvoje daného území. MAS pomáhají se získáváním finančních prostředků pro fyzické i právnické osoby v kraji. Většina MAS se účastní tvorby místních akčních plánů (MAP). Spolupracují rovněž se školami na zkvalitnění výuky dětí od předškolního věku do 15 let. Vybrané projekty škol mohou i financovat. MAS participují i na procesu komunitního plánování sociálních služeb. Dalším cílem vybraných MAS je síťování. Propojují síť aktérů jednotlivých sfér, školství, sociální služby, veřejnou správu, NNO a podnikatelskou sféru, společně se podílejí na zvyšování kvality vzdělávání v regionu.

kapitola 6 **PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI A KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ PRO OSOBY S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V KRAJI**

6.1 Úřady práce a Informační poradenská střediska

6.2 Sociální podniky

6.3 Deset největších zaměstnavatelů v kraji

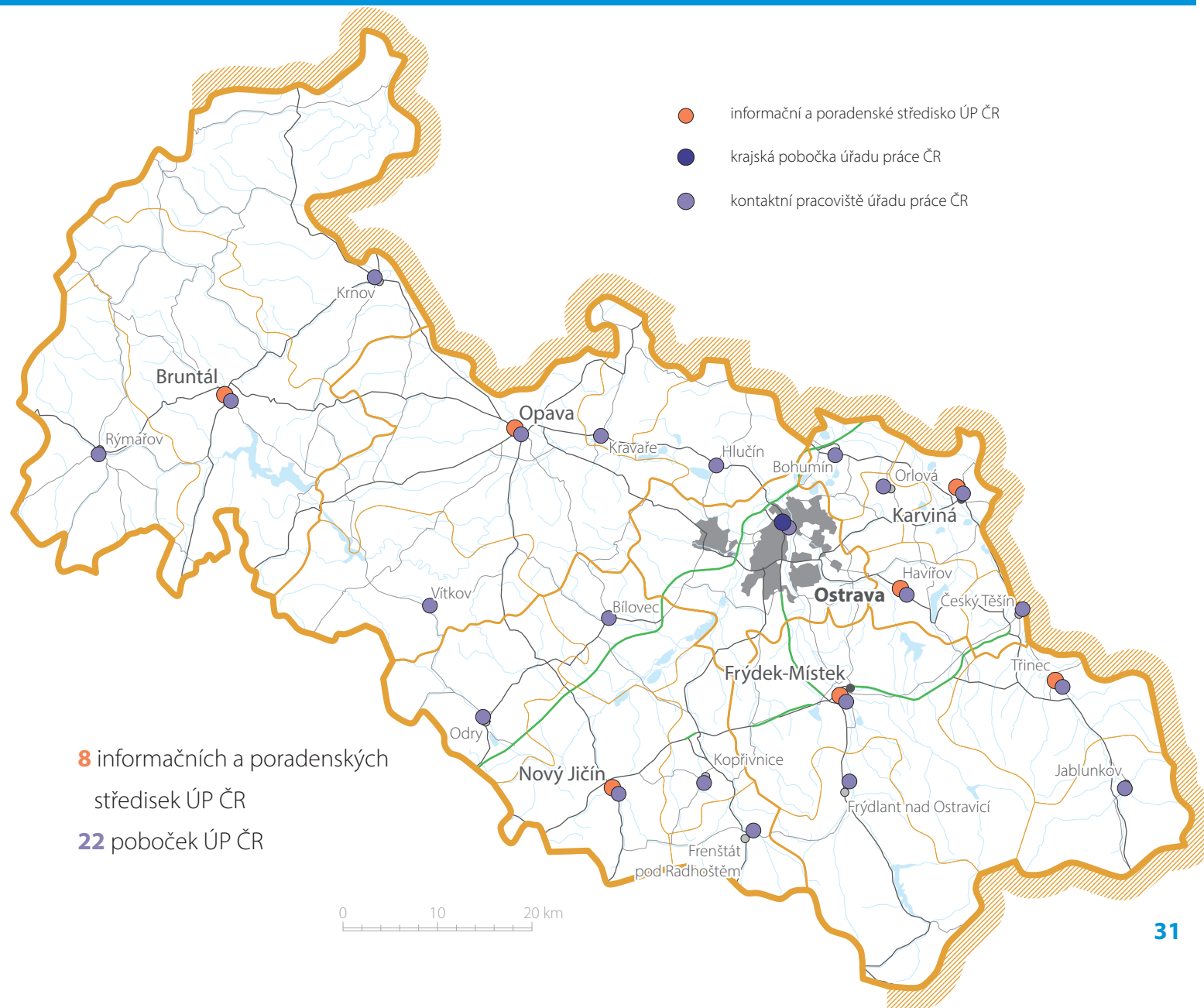
6.1 ÚŘADY PRÁCE A INFORMAČNÍ PORADENSKÁ STŘEDISKA

Zastoupení informačních a poradenských středisek (IPS) v Moravskoslezském kraji je celkem v 8 městech. Kromě krajského města Ostrava je najdeme také ve Frýdku-Místku, Havířově, Třinci, Karviné, Opavě, Novém Jičíně a v Bruntále. Jedná se o města s minimálním počtem obyvatel nad 10 000. Pokrytí IPS je v Moravskoslezském kraji velmi slabé.

Popis náplně práce IPS včetně kontaktních údajů najdete na: https://www.uradprace.cz/web/cz/informacni_poradenske_stredisko_ostrava.

Krajská pobočka Úřadu práce ČR je zastoupena ve městě Ostrava.

Kontaktní pracoviště úřadů práce jsou v Moravskoslezském kraji zastoupena v 21 městech – Bílovec, Bohumín, Bruntál, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Havířov, Hlučín, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Kravaře, Krnov, Nový Jičín, Odry, Opava, Orlová, Rýmařov, Třinec, Vítkov. Absence pokrytí je v severozápadní části kraje a v místech mezi městy Opava a Bruntál.

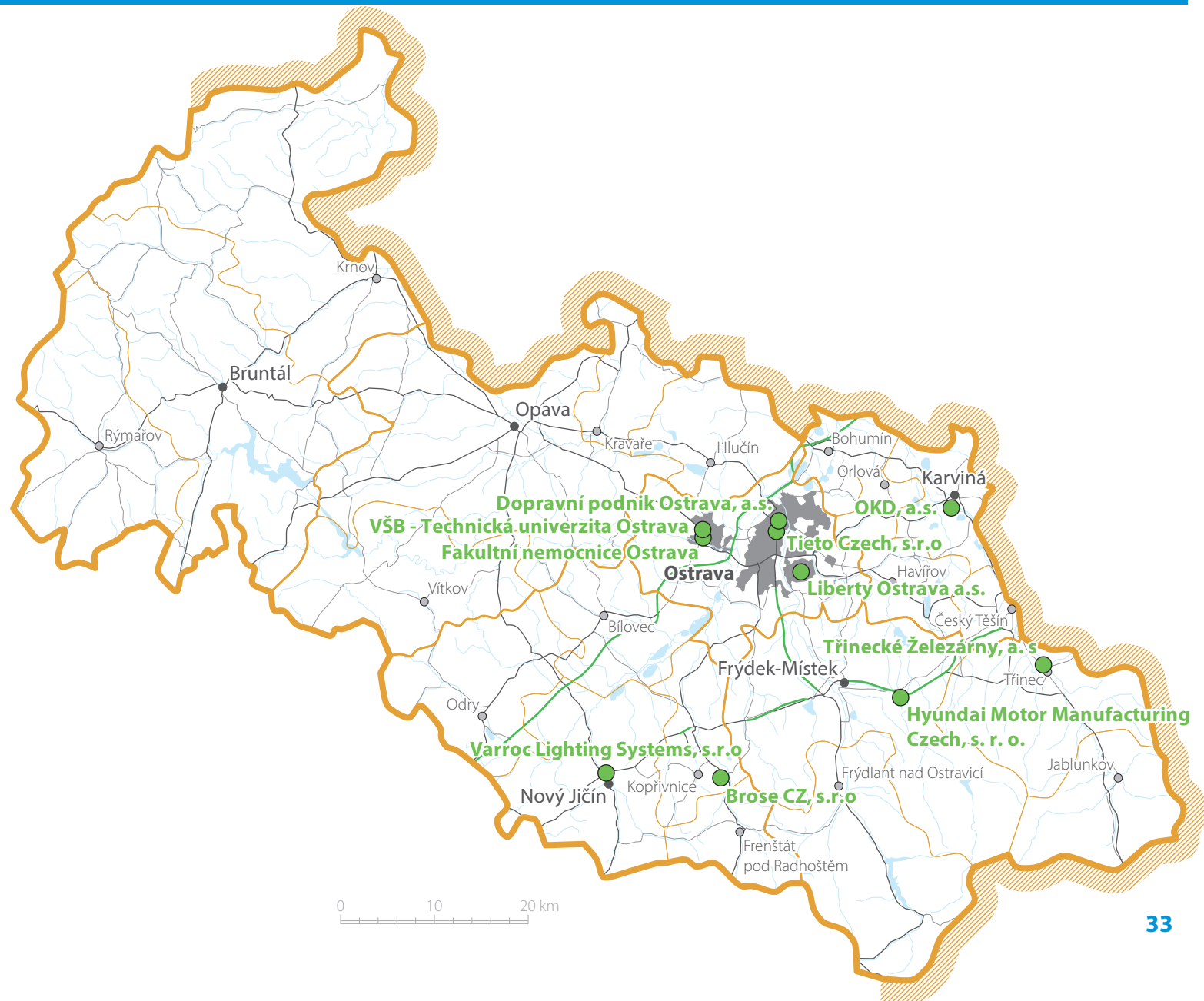
6.2 SOCIÁLNÍ PODNIKY

V Moravskoslezském kraji je celkem 18 zřizovatelů sociálních podniků. Ty pracují v 15 městech rozmístěných převážně ve střední části kraje. Sever je až na pár výjimek bez pokrytí. Absence SP je také v jižní části kraje. Údaj však nemusí být definitivní, neboť dosud neexistuje právní ukotvení SP, respektive povinnost daný SP evidovat ve veřejně dostupné databázi. SP jsou v Moravskoslezském kraji zastoupeny těmito zřizovateli: Papírtisk v Ostravě, Trianon v Českém Těšíně, Veritas sociální podnik v Polance nad Odrou, Areval v Karviné, Celar Servis v Českém Těšíně, Ergon v Třinci a v Českém Těšíně, Zelená Dílna v Bruntále, Dílna U Beránka v Novém Jičíně, Fashion for help v Opavě, Haviřský sociální podnik v Havířově, CHRPA sociální firma Slezské diakonie v Krnově, Dílna Radost ve Starém Městě u Frýdku-Místku, Charita v Ostravě, Hrabyni a Opavě, Melivita v Ostravě, Sen plus v Ostravě, Sladké Osoblažsko v Osoblaze, Unika Morava v Karviné a Gerlich Odry v Odrách.

6.3 DESET NEJVĚTŠÍCH ZAMĚSTNAVATELŮ V KRAJI

Ve sledovaném kraji je 10 největších zaměstnavatelů rozmístěno převážně v jeho jižní a střední části. Polovina zaměstnavatelů je soustředěna kolem města Ostrava. Každý druhý největší zaměstnavatel se orientuje na výrobu technických produktů. Největší zaměstnavatelé v Moravskoslezském kraji a jejich zaměření: Třinecké Železárny, a.s. v Třinci vyrábějí kovové produkty; OKD, a.s. v Karviné se zabývá těžbou uhlí; Liberty Ostrava, a.s. v Ostravě vyrábí kovové produkty; Fakultní nemocnice Ostrava v Ostravě se zabývá zdravotnickou péčí; Hyundai Motor Manufacturing Czech, s.r.o. v Nižních Lhotách se zabývá automobilovým průmyslem; Varroc Lighting Systems, s.r.o. v Novém Jičíně vyrábí elektrická zařízení; Brose CZ, s.r.o. v Kopřivnici se orientuje na automobilový průmysl; Tieto Czech, s.r.o. v Ostravě se zabývá IT technologiemi; Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava v Ostravě se orientuje na vzdělávání; Dopravní podnik Ostrava, a.s. v Ostravě se zaměřuje na různé druhy dopravy.

ZÁVĚR

Analýza znázorňuje geografické umístění škol vzdělávajících žáky s těžkým postižením a podpůrných poradenských služeb pro jejich žáky v Moravskoslezském kraji. Dále uvádí geografické rozmístění vybraných sociálních služeb, které jsou zásadní pro zachování kvality života těch osob s těžkým postižením, které ne-najdou uplatnění na trhu práce.

Data týkající se školství jsou aktuální k lednu 2022. Jejich zdrojem byly kromě rejstříku škol zejména školní webové stránky. Bylo poměrně komplikované zjistit všechna uváděná data, neboť struktury webových stránek jednotlivých škol nejsou samozřejmě totožné. V další fázi sběru dat bylo proto využito místní znalosti odborníků z jednotlivých regionů. Snahou autorů bylo zajistit co nejvyšší počet relevantních dat, přesto je možné, že v některých jednotlivostech nemusí být data úplná.

Za zajištění informací týkajících se sociálních služeb v jednotlivých krajích patří poděkování především metodikům center tranzitní podpory v jednotlivých krajích. Analytickou činností, kombinující práci s oficiální databází registru poskytovatelů sociálních služeb, rešerše oficiálních webových stránek daných služeb i telefonické kontaktování, se jim podařilo vybrat a představit přehled pouze těch služeb, které jsou v daném kraji osobám s těžkým postižením přímo určeny. Vzhledem k dynamičnosti služeb poskytovaných v této oblasti se mohou i zde objevit dílčí nesrovnalosti.

Za informace týkající se služeb poskytovaných neziskovými organizacemi děkujeme především Mgr. Markétě Nešporové a jejím kolegům z Odboru pro sociální začleňování MMR ČR.

Data týkající se zaměstnanosti osob s těžkým postižením byla získána na základě úzké spolupráce s vybranými pracovníky Úřadu práce ČR, jimž patří naše velké poděkování. Mapa sociálních podniků byla sestavena na základě volně dostupného adresáře (<https://ceske-socialni-podnikani.cz/>) sociálních podniků v ČR s následným kontaktování každého z nich. Díky tomu vznikl unikátní soubor jen těch sociálních podniků, které poskytují podporu osobám s těžkým postižením. I přes všechny dílčí nedostatky, které se mohly v tak širokospektrálním zaměření analýz napříč mnoha resorty vyskytnout, věříme, že předkládaná Analýza přinesla plastický informačně-geografický obraz možností a služeb, které lze osobám s těžkým postižením v Moravskoslezském kraji nabídnout.

Kolektiv autorů